

65944 - وجود قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در مسجد ایشان، با وجود نهی از قرار دادن قبور در

مساجد

سوال

در حدیث شریف آمده است: **خداوند یهود را لعنت کند؛ قبور پیامبرانشان را مسجد قرار دادند.** در این صورت، درباره‌ی قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - که داخل مسجد ایشان در مدینه قرار دارد چه می‌شود گفت؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

علما چه در گذشته و چه در دوران ما درباره‌ی این قضیه سخن گفته‌اند و به کسانی که با استدلال به وجود قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در مسجد ایشان، مسجد قرار دادن قبرها یا قرار دادن قبور در مساجد را جایز دانسته‌اند، پاسخ داده‌اند. اینجا به ذکر فتاوای برخی از علمای محقق در این مورد خواهیم پرداخت که به بیان شبهه‌ای که در سوال آمده می‌پردازد.

۱ - شیخ عبدالعزیز بن باز - رحمه الله - می‌گوید:

«اینجا شبهه‌ای هست که قبرپرستان به آن متوسل می‌شوند، و آن وجود قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در مسجد ایشان است. پاسخ چنین است که صحابه - رضی الله عنهم - ایشان را در مسجدشان به خاک نسپردند بلکه در خانه‌ی عائشه - رضی الله عنها - دفن کردند. اما هنگامی که ولید بن عبدالملک [خلیفه‌ی اموی] در پایان قرن اول هجری مسجد النبی - صلی الله علیه وسلم - را توسعه داد، حجره‌ی عائشه را وارد مسجد کرد که کارش اشتباه بود و علما این کار را انکار کردند، اما وی اعتقاد داشت این کار برای توسعه‌ی مسجد اشکالی ندارد.

بنابراین جایز نیست که انسان مسلمان از این قضیه برای ساختن مساجد بر قبور یا دفن اموات در مساجد استدلال کند، زیرا این مخالف با احادیث صحیح است و همچنین از وسائل شرک توسط اصحاب قبور است» مجموع فتاوی الشیخ بن باز (۵/ ۳۸۸ - ۳۸۹).

۲ - از شیخ محمد بن صالح العثیمین - رحمه الله - درباره‌ی حکم نماز در مسجدی که قبر در آن قرار دارد پرسیده شد. ایشان گفتند:

«نماز در مسجدی که قبر در آن قرار دارد دو حالت دارد:

اول اینکه قبر پیش از بنای مسجد در آنجا وجود داشت، یعنی بعد از روی قبر مسجد بنا کرده‌اند. در این حالت واجب است که این مسجد ترک شود و در آن نماز خوانده نشود، و کسی که آن را ساخته باید ویرانش کند [زیرا آنجا در اصل قبر است و نباید مسجد باشد] و اگر چنین نکرد بر ولی امر مسلمان واجب است که آن را ویران کند.

نوع دوم این است که مسجد پیش از قبر وجود داشته باشد، یعنی پس از بنای مسجد، میت را در آن دفن کرده باشند. در این حالت واجب است که قبر نبش شده و میت را از آن بیرون آورند و در قبرستان به همراه دیگر مردم دفن کنند.

اما در مورد خود مسجد، نماز خواندن در این مسجد جایز است ولی به شرط آنکه قبر در برابر نمازگزاران نباشد، زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از نماز خواندن به سوی قبور نهی کرده‌اند.

اما قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - که مسجد نبوی آن را در بر گرفته... واضح است که مسجد النبی - صلی الله علیه وسلم - پیش از وفات ایشان ساخته شده، بنابراین مسجد النبی بر روی قبر بنا نشده است. همینطور مشخص است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در مسجد دفن نشده است، بلکه در خانه‌ی خود که جدا از مسجد بود به خاک سپرده شدند. در دوران ولید بن عبدالملک، یعنی در سال ۸۸ هجری، ایشان به عمر بن عبدالعزیز که امیر مدینه بود نامه نوشت تا مسجد نبوی را ویران کرده و سپس خانه‌های همسران پیامبر - صلی الله علیه وسلم - را به آن اضافه کند. عمر بن عبدالعزیز سران و بزرگان مردم را جمع کرد و نامه‌ی ولید بن عبدالملک را برایشان خواند. اما این کار برایشان سخت و ناراحت کننده بود و گفتند: ترک آن بر همین حالت برای عبرت گرفتن بهتر است. نقل است که سعید بن مسیب، وارد کردن حجره‌ی عائشه - رضی الله عنه - [که قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در آن قرار داشت] به مسجد را انکار نمود و گویا می‌ترسید که قبر به عنوان مسجد قرار داده شود. بنابراین عمر بن عبدالعزیز بن ولید بن عبدالملک نامه نوشت، اما ولید کسی به نزد وی فرستاد و امر نمود تا دستورش انجام گیرد و عمر نیز راهی جز اجرای دستور نداشت. بنابراین می‌بینی که قبر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - را داخل مسجد قرار ندادند و همینطور بر قبر ایشان مسجد ساخته نشده، و در نتیجه کسی نمی‌تواند از این حادثه برای دفن مردگان در مساجد یا بنای مساجد بر قبور دلیل بیاورد، و از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - ثابت است که فرمودند: **لعنت الله بر یهود و نصاری [که] قبور پیامبرانشان را مسجد قرار دادند** ایشان این را در حالی گفتند که در بستر وفات بودند و امت خود را نسبت به کاری که آنان کردند هشدار می‌داد. و هنگامی که ام سلمه - رضی الله عنها - درباره‌ی کلیسایی که در حبشه دیده بود و تصاویری که در آن بود سخن گفت، فرمودند: **آنها اگر فردی صالح یا بنده‌ای نیکوکار در میان‌شان از دنیا می‌رفت، بر قبرش مسجدی می‌ساختند. آنان بدترین خلق نزد الله هستند.** همچنین از ابن مسعود - رضی الله عنه - روایت است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **از بدترین مردم کسانی هستند که قیامت فرا می‌رسد در حالی که زنده‌اند، و کسانی که قبور را مسجد قرار می‌دهند** این روایت را امام احمد با سند خوب (جید) روایت کرده است.

و مومن راضی نمی‌شود که راه یهودیان و نصرانیان را در پی گیرد و از بدترین مخلوقات باشد» مجموع فتاوی الشیخ ابن عثیمین (۲۹۲/۱۲).

والله اعلم